

гальмом для розвитку господарської діяльності та культурно-побутового обслуговування населення.

Перелік використаних джерел:

1. ВНР. Законодательство и управление в области охраны окружающей среды (Перевод с венгерского А. С. Рамовой) [Текст] / Под ред. О. С. Колбасова. – М.: Прогресс, 1983. – 268 с.; 2. Еколого-економічні основи природоохоронних рішень у будівництві [Текст] / А. І. Черноморець, Ю. С. Вербицький, В. І. Большаков та ін. – К.: Техніка, 1993. – 176 с.; 3. Екологія в будівництві: Навчальний посібник [Текст] / За ред. Р. А. Кизими. – Харків: Бурун Книга, 2007. – 227 с.; 4. Ільїна Н. Л. Правові аспекти екологічних ризиків при плануванні та забудові міст України [Текст] / Ільїна Н. Л. // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ, 2006. – Вип. 31. – С. 362-367.; 5. Рахнянська Т.О. Правовий режим земель капітального будівництва (еколого-правові засади) [Текст]: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06 / Т. О. Рахнянська ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2014. – 227 с.

Хомінець С. В.,

*асистент кафедри земельного та аграрного права Національного
юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

***Особливості правового регулювання здійснення моніторингу ґрунтів
як складової природоресурсних відносин***

Офіційна статистика, відображена у Національних доповідях про стан навколишнього природного середовища за різні роки свідчить, що стан ґрунтів в Україні за останні десятиріччя зазнав значних негативних змін.

Погіршення якісних показників ґрунтової родючості відбувається під впливом різних факторів. Основним серед яких є господарська діяльність людини, зокрема і сільськогосподарська.

Зважаючи на це, проблема правової охорони ґрунтів в Україні стає у ряд найактуальніших проблем в аграрному секторі нашої держави і вирішувати її слід комплексно, за допомогою застосування системи заходів.

Варто зауважити, що родючість ґрунтового покриву – динамічне поняття. Рівень її постійно змінюється в процесі експлуатації земельної ділянки. Досліджуючи цю проблему, російський правознавець І. С. Іващук відзначає, що в такому разі особливо складно забезпечити виконання землевласниками та землекористувачами обов'язку охороняти та підвищувати родючість ґрунтів. Для цього необхідно проводити періодичні обстеження якісного стану земель сільськогосподарського призначення. І дійсно, передумовою успішної реалізації заходів з охорони ґрунтів є отримання достовірної інформації про екологічний стан і рівень родючості ґрунтів. Вирішення проблеми збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про зміни показників якісного стану ґрунтового покриву забезпечується за допомогою своєчасного проведення моніторингу ґрунтів.

Законом України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» запровадження системи моніторингу ґрунтів та проведення суцільної агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення визнається одним з основних шляхів розвитку земельних відносин. Дані моніторингу ґрунтів виступають основою для розробки заходів з охорони їх родючості.

Система моніторингу ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення є складовою частиною державної системи моніторингу довкілля і являє собою систему спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про зміни показників якісного стану ґрунтів, їх родючості, розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо прийняття рішень про відвернення та ліквідацію наслідків негативних процесів.

Відомості, отримані в результаті здійснення моніторингової діяльності, дозволять власникам землі та землекористувачам оптимально обирати сільськогосподарські культури, які економічно й екологічно доцільно вирощувати в певних агрокліматичних зонах; дотримуватися науково обґрунтованої системи землеробства та правил сівозмін; розумно застосовувати хімічні добрива тощо. Це, у свою чергу, створюватиме можливість обґрунтовано скласти перелік необхідних правових заходів, спрямованих на охорону родючості ґрунтів.

Вивчаючи це питання, Н. С. Гавриш зазначає, що моніторинг ґрунтів і агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення в такій формі як вони проводяться, практично не впливають на досягнення мети державної політики у сфері раціонального використання і охорони земель і ґрунтів. Адже за результатами їхнього проведення не передбачено жодних дієвих способів впливу на власників землі та землекористувачів, а також притягнення їх до відповідальності за порушення законодавства про охорону земель.

Крім того, удосконалення потребують деякі законодавчі положення в частині визначення прав та обов'язків суб'єктів відносин щодо моніторингу ґрунтів. Зокрема, п. 1.5. Наказу Мінагрополітики України від 11 жовтня 2011 р., № 536 « Про затвердження Порядку ведення агрохімічного паспорта поля, земельної ділянки» закріплює положення про те, що агрохімічна паспортизація орних земель є обов'язковою для всіх землевласників та землекористувачів. А п. 2.1. вказаного документа зазначає, що така діяльність повинна здійснюватися у господарствах всіх форм власності. Однак як відомо, положення відомчих актів є обов'язковими для виконання тільки відповідними органами державної влади. Що ж стосується власників та користувачів земельних ділянок, то на них законодавством України не покладено обов'язок проводити моніторинг ґрунтів на своїх земельних ділянках. За таких обставин проведення моніторингу ґрунтів суттєво ускладнюється на землях приватної форми власності. З урахуванням того факту, що в сучасних умовах у приватній власності перебуває більше 50

відсотків сільськогосподарського земельного фонду країни, питання забезпечення проведення моніторингу на цих землях актуалізується.

У зв'язку з цим в юридичній літературі пропонується внести зміни до Закону України «Про охорону земель», в якому зазначити, що власники землі, землекористувачі, у тому числі орендарі та суборендарі земельних ділянок зобов'язані забезпечити виконавцям заходів з державної агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення доступ до земельних ділянок, на яких ці заходи проводяться. Відповідні зміни слід внести також до статей 91 та 96 Земельного кодексу України шляхом доповнення переліку обов'язків власників і користувачів земельних ділянок сільськогосподарського призначення положенням щодо обов'язку сприяти здійсненню моніторингу ґрунтів на своїх земельних угіддях.

Крім того, відомості агрохімічного паспорта поля повинні стати невід'ємною частиною при укладанні будь-яких правочинів щодо земельних ділянок сільськогосподарських угідь у складі земель сільськогосподарського призначення: угод про перехід права власності, договору оренди землі, договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Хрипко С. І.

аспірант кафедри аграрного, земельного та екологічного права імені академіка В. З. Янчука юридичного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України

Сільський туризм: проблеми правового забезпечення

З набуттям незалежності аграрний сектор України зіткнувся з проблемою відтоку сільського населення до міст через недостатність робочих місць на селі. Така ситуація була однією з причин зниження аграрного виробництва, а отже загрожує національній безпеці країни. Тому, актуальним